

TÁC ĐỘNG CỦA CHI TIÊU CÔNG ĐẾN GIẢM NGHÈO: TIẾP CẬN DỮ LIỆU CHUỖI TẠI VIỆT NAM

Ngày nhận: 25/8/2014
Ngày nhận lại: 16/9/2014
Ngày duyệt đăng: 10/11/2014
Mã số: 11-14-NCTĐ-45

Dặng Văn Cường ()*

Tóm tắt: Bài viết nghiên cứu sự tác động của chi tiêu công (CTC) đến tình trạng nghèo đói tại Việt Nam bên cạnh các yếu tố về đầu tư tư nhân, kiều hối từ nước ngoài và số học sinh học phổ thông. Nghiên cứu này sử dụng phương pháp phân tích đồng liên kết (cointegration) của Engle-Granger để đo lường các mối quan hệ trong dài hạn giữa các biến, và mô hình điều chỉnh sai số ECM (Error Correction Model) được sử dụng để khảo sát mối quan hệ động trong ngắn hạn giữa nghèo đói và các biến giải thích trong mô hình. Kết quả thực nghiệm cho thấy, CTC có tác động âm lên giảm nghèo trong ngắn hạn nhưng không tìm thấy mối quan hệ trong dài hạn.

Từ khóa: Chi tiêu công, nghèo đói, đồng liên kết, ECM.

Giới thiệu

Một trong những mục tiêu quan trọng nhất của chính sách tài khóa là công cụ để làm giảm nghèo đói và chênh lệch thu nhập giữa các tầng lớp dân cư (May và Govender, 1998). Từ trước đến nay, giảm nghèo và chênh lệch thu nhập là những mục tiêu cơ bản của Chính phủ. Đặc biệt trong những năm gần đây, nền kinh tế Việt Nam đạt được những thành tựu rất ấn tượng với tốc độ tăng trưởng khá cao và ổn định. Tuy nhiên, câu hỏi đặt ra là làm thế nào để thu hẹp khoảng cách chênh lệch giữa những người có thu nhập cao và những người có thu nhập thấp trong xã hội. Việc thực thi một chính sách tài khóa cẩn trọng và khôn ngoan sẽ đóng góp một vai trò rất quan trọng trong việc giải quyết vấn đề này. Hiệu quả của chính sách CTC trong việc giảm nghèo đói về lâu dài vẫn là một chủ đề còn gây nhiều tranh cãi. Nhiều nghiên cứu đã chứng minh vai trò của cơ cấu CTC có tác động tích cực đến việc giảm nghèo và bất bình đẳng (Bidani và Ravallion, 1997; Fan và các tác giả, 2000).

Theo Keynes, CTC có thể làm tăng tổng cầu, điều này sẽ kích thích tăng trưởng kinh tế và tạo ra nhiều việc làm. Các nghiên cứu thực nghiệm cũng đã tìm thấy tác động tích cực của CTC đến tăng trưởng kinh tế (Obi, 2007; Mehmood và Sadiq, 2010). Tuy nhiên, việc gia tăng chi tiêu chính phủ có thể dẫn đến tăng thâm hụt ngân sách và tác động xấu cho phúc lợi xã hội. Chẳng hạn, thâm hụt ngân sách làm cho sự phân bổ các nguồn lực trở nên kém hiệu quả và tác động lấn át đầu tư của khu vực tư nhân. Hơn nữa, điều này cũng có thể làm gia tăng một tỷ lệ nợ trên GDP và dẫn đến sự bất ổn của chính sách tài khóa dài hạn và ảnh hưởng đến lợi ích của các thế hệ mai sau.

Các loại chi tiêu chính phủ khác nhau có tác động đến nghèo đói thông qua các kênh khác nhau. Một sự gia tăng trong chi tiêu cho giáo dục và y tế sẽ dẫn đến việc tạo ra nguồn vốn con người với đầy đủ kỹ năng và thể chất tốt, góp phần thúc đẩy tăng trưởng kinh tế và cải thiện tiêu chuẩn sống của đại đa số dân cư (Barro, 1996; Romer, 1986). Một sự gia tăng trong chi đầu tư phát triển cũng sẽ tạo ra